

Неђо Јошић

БЕЛИЋЕВА ЛЕКСИКОГРАФСКА ГЛЕДИШТА
И РЕЧНИК САНУ

Прије петнаестак година залагањем и трудом бројних наших филолога, академика и професора Универзитета, изашла су из штампе изабрана дјела Александра Белића. Научној, стручној и културној јавности, нашој и страни, омогућено је тако да се напаја са снажних Белићевих језичких извора сабраних на једном мјесту. Чином издавања Белићевих лингвистичких списа чија се садржина креће од опште и упоредне словенске лингвистике до студија посвећених српском (српскохрватском) језику и српској језичкој култури (историји, дијалектологији, правопису, граматици, општим питањима савременог књижевног и говорног језика) — поменута јавност могла је да се наново увјери како Александру Белићу припада средишње мјесто у новијој српској лингвистици.

Што се публициитета тиче, лексикографска гледишта, лексикографски ставови и мисли Александра Белића у издању његових изабраних дјела остали су некако по страни. Иако су у њиховом креирању унеколико саткана и колективна лексикографска схватања Белићевих савременика, али и његових претходника из различитих периода припреме и уобличавања *Речника САНУ* као највећег националног лексикографског пројекта, те схватања носе лични Белићев печат. Она истовремено испољавају и чврсту везу с општим токовима модерне европске лингвистике Белићевога времена,¹ те везу с најбољом лексикографском традицијом у словенском свијету усмјереном ка изради националних рјечника у првој половини XX вијека, посебно руском. Ирена Грицкат сматра да је, одмах за Стојаном Новаковићем, Белић „најистакнутији прегалац на овом послу”,

¹ О властитој Белићевој језичкој теорији и модерним лингвистичким токовима Душан Јовић је навео сљедеће: „Несумњива је чињеница да су Белићеве интенције биле: изградити властиту теорију о језику и конституисати властиту школу. У области опште лингвистике настојао је остати независан и свој. Несумњиво је, такође, да се делимично искључио из традиционалне лингвистике, а никад није потпуније своју теорију везао за савремене школе и правце” (Јовић 1976: 201).

који је „и за време заслуженог одмора, и већ у дубокој старости, не задуго пред крај, живо разматрао појединости у вези с изградом овог капиталног дела” (Грицкат 1988: 27).

Лексикографска гледишта која се начелно могу посматрати као програм посвећен изради великог једнојезичког описног рјечника српског (српскохрватског) књижевног и народног језика, Александар Белић је изложио у *Уводу* пред 1. томом *Речника САНУ* (Белић 1959) и у великом спису насловљеном као *Српски речник књижевног и народног језика*.² Лексиком и лексиколошком проблематиком овај аутор се бавио и у бројним другим радовима мањег обима, а већи број њих сабран је у 13. књизи Белићевих изабраних дјела (Белић 2000). Белићеви лексикографски погледи на *Речник САНУ*, иако су били подређени једном општем циљу — самој изради рјечника — могли би да се подијеле на више цјелина или да се посматрају из више углова. За овај рад ми бисмо да се осврнемо само на она најбитнија, остављајући цјеловит преглед за какву другу прилику.

А. Назив рјечника и општи поглед на лексички фонд српског језика

Општепозната је чињеница да је замисао Стојана Новаковића била израда рјечника *српског народног књижевног језика*, да је Новаковић на своје вријеме гледао као на епоху кристализације народног књижевног израза на који тек треба да буде „ударена пошљедња политура” (Новаковић 1878: 195). Атрибут *српски* носи и прво огледно издање рјечника: *Српски речник књижевног и народног језика* (штампано као рукопис у Београду 1913, у даљем тексту као ОС 1913), иако и сам Момчило Иванић (као заступник његове концепције), говори о „опрезном и обазривом”

² Спис је поднијет Председништву Српске академије наука 1926. год. и он заправо садржи извјештај о активности Лексикографског одсека усмјереној на сакупљање и сређивање лексичке грађе од појаве Новаковићеве *Посланице* (Новаковић 1888), те Белићеве лексикографске и културолошке смјернице посвећене физиономији наведеног рјечника. Спис се чува као дио Белићеве оставштине у Архиву САНУ, непотпун је (недостаје његов средишњи дио), а изгледа да је писан у прекидима и у различитим друштвено-политичким околностима: Белићев *Извештај* у првом дијелу говори о српском рјечнику и српској грађи (стр. 1–2), а у завршном о рјечнику српскохрватског језика и грађи од Вука Караџића и илиризма (стр. 120). Поред Белића који *Извештај* помиње у више наврата у своме дјелу (исп. нпр. *Речник Српске академије наука*, *Енциклопедија Југославије*, том I, под одр. Академија), на овај Белићев спис као да мисли и И. Грицкат када помиње „раније Белићеве идеје” о семантичком опису лексичких јединица (Грицкат 1993: 10).

одабирању хрватских примјера (исп. Грицкат 1988б: 27). Од Иванићевог огледног издања до појаве првог тома *Речника САНУ*, околности друштвене и историјске су се увелико мијењале, те су ратни, међуратни и поратни период са својим мијенама и језичким расколима између Срба и Хрвата, имали утицаја на обухват извора, те сходно томе и на сам назив рјечника као лексикографског пројекта Српске академије наука. Тако сам Александар Белић поменути извјештај предсједништву Академије подноси под насловом: *Српски речник књижевног и народног језика*, те у првим страницама говори у духу тога назива. У другом дијелу списка (који је очито писан касније), он заступа концепт савременог рјечника заједничког језика: „У речник књижевног и народног српскохрватског језика [...] морају ући све речи које су се одомаћиле у књижевном језику нашем нове епохе. Као што сам већ истицао, нову епоху рачунам од Вука Караџића и илиризма” (Белић 1926: 120).

Напоменимо узгред да се у огледном издању *Речника српског књижевног и народног језика* из 1944. године (у даљем тексту: ОС 1944) као грађа наводе српски штампани извори и збирке народних ријечи. За поменути оглед Радосав Бошковић наводи како он „представља примену принципа савремене лингвистике, углавном савремене лексикологије, на лексички фонд нашег ‚позитивног‘ речничког материјала” (ОС 1944: IX).³ Ако је аутор *Увода* нађеног у рукопису заиста Александар Белић,⁴ није наодмет да се из њега наведе гледиште о општем карактеру, да је тако поједностављено назовемо, Бошковићеве огледне свеске: „По својој обради овај Оглед представља одломак, управо исечак, из Речника српског књижевног и народног језика. С једне стране, он обухвата књижевни језик у најширем смислу, дакле пружа слику о језику не само лепе књижевности него уопште српске књиге XIX и XX века, као и о свакидашњем говорном језику образованих Срба [...] Речник обухвата онај лексички материјал за који не налазимо потврде у књижевности, али који у народу живи, о чему сведоче етнографски списи и поједини поуздани сакупљачи речи у народу” (*Увод*, 1). Последња огледна свеска, она из 1953 (ОС 1953), намијењена је будућим обрађивачима као упутство; она садржи кратак предговор Александра Белића, носи заједничко име језика (*Огледна свеска Речника српскохрватског језика*), доноси српску грађу и грађу хрватских писаца. Очито је да је нова југословенска држава, она створена на

³ У креирању и изради ове огледне свеске, како свједочи М. Тривунац у Предговору, највећи дио посла сносио је Радосав Бошковић; исп. и. Белић 1959: XIX; Радовић Тешић 2009: 188.

⁴ Овај спис се, као дио Белићеве оставштине, чува у Архиву САНУ.

ратним тековинама 1941—1945, идејом о зближавању етнички и вјерски супротстављених народа, идејом о језичком и културном заједништву, пресудно утицала на учвршћење подухвата који се популарно, а и у научним круговима, данас једноставно назива *Речник САНУ*. Колико се својевремено, у међуратном периоду, водило рачуна о уравнотежености рјечничке грађе и садржинском односу његових извора, показује и А. Белић у *Извештају*, који међу задатке Лексикографског одсека у даљем периоду ставља: „Одабирање и црпење књига хрватске књижевности у довољној мери. Сређивање и убацивање њихових листића у општи ред” (Белић 1926: 118). *Речник САНУ* је био заснован на грађи из разних говора, у чему је — како наводи И. Грицкат — и био његов смисао: „Речник је морао постати двојан и остати такав” (Грицкат 1988: 30).

Б. Избор ријечи, икавска и друга грађа

Новаковићеве представе о замишљеном рјечнику српскога језика изложене у *Посланици* из 1888. углавном су засноване на „сопственом прегледу лексике и сопственим лексичким открићима” (Грицкат 1988: 28). Новаковић је сматрао да будући рјечник ваља да покаже све што у лексичком смислу постоји у народу; своју епоху, тј. крај XIX вијека, сматрао је као период „кристализације” народног књижевног израза, над чијим ће лексиконом да се уздигне разгранат и стилски обогаћен језик (исп. Грицкат 1988б: 28). Он се залагао за одбацивање ономастичке грађе, „тамних речи” и „књижевности несродног материјала”, остављајући академицима на процјену која ријеч „нема недостатка” те као таква може да уђе у рјечник. У каснијем периоду, како то показују огледна издања, напушта се овај лични принцип при одабиру лексичких јединица, што је посебно дошло до изражаја у вријеме Белићевог активног вођења Лексикографског одсека. Тако он као један од важних наредних послова у припреми грађе наводи: „Верификовање досадашњег подвлачења и црпење имена лица, планина и сл.” (Белић 1926: 118). Лингвисте и учени људи упућени у проблематику лексикографске праксе окупљени око Александра Белића све су се устрајније залагали да у велики описни рјечник уђе што потпунији инвентар лексичких јединица. Отуда потреба да у њега уђе фразеологија, загонетке, пословице, а уз ово и најважнија ономастичка грађа.

За разлику од Новаковићевих погледа на избор ријечи, доста су рано сазрела гледишта заснована на „здравијем”, објективнијем приступу, који Белић одређује овако: „Тај речник не би смео бити еkleктички, тј. такав у који

би уредници пуштали само оне речи за које мисле да имају права грађанства у савременом књижевном језику. Јер, прво, такво поступање уредника било би индивидуално, зависило би од њихова знања, укуса, разумевања; друго, наш је књижевни језик тек у постајању, тако да се не може говорити већ сада о томе које су речи добиле искључиво право грађанства” (Белић 1926: 121).⁵ А што се дијалекатске лексике тиче, у *Речник* улазе све оне покрајинске ријечи које по општој оцјени имају лексичко-семантички значај (исп. Радовић Тешић 2009: 204). Дакако, ни оне са својом локалном парадигмом, акценатским или фонетским ликом као језичким обиљежјем дате средине, већ прилагођене Вуковом начелу опште правилности: „Караџићева општа правилност вреди за све речи које би се хтеле из дијалекта узети; оне остају са својим значењем, својом морфолошком структуром; али по гласовима, акценту и промени оне, ако се унесу у књижевни језик, добијају његове особине” (Белић 1959: XXIV). На трагу Белићевих гледишта, када је о провинцијалној лексици ријеч, на потенцијалну бојазан да се у *Речник САНУ* уноси и какав други лексички материјал без стварне верификације на терену, уредницима *Речника* својевремено су скретали пажњу и највећи познаваоци лексике и лексичког система српскога језика.⁶

Како је на питање чакавске и кајкавске грађе која се у некој мјери ексцерпирала из појединих извора (нарочито из *Зборника за народни живот Јужних Славена*), својевремено стављена тачка,⁷ питање о укључењу икавског лексичког елемента у *Речник САНУ* интензивно се рјешавало тек 50-их година прошлога вијека. Бројна отворена питања о концепцији *Речника*, његовој грађи и др., Александар Белић није рјешавао напречац, нити је рјешавао сам, али је обично, снагом свога ауторитета, пресуђивао о њима.⁸ Иако је ријеч о некњижевним изворима, икавско нарјечје — сматрао је Белић — морало је да добије своје мјесто у *Речнику*. О њему се расправљало на сједницама Лексикографског одсека, а Белићева гле-

⁵ Исп. и Белић 1959: XXIII.

⁶ У приказу десетог тома *Речника САНУ*, Митар Пешикан је такву бојазан изразио као својеврсно упозорење: „Нарочито се мора пазити да се на овај начин уносе само лексичке јединице које доиста живе, а не могуће, потенцијалне речи, јер је један од основних квалитета *Речника САНУ* његова објективност, реалистичност, документованост — а не формални схематизам и теоријска разрада лексичког потенцијала” (Пешикан 1978: 89).

⁷ Чакавска и кајкавска лексика својевремено је правилно схваћена као „благо које својом индивидуалношћу обогаћује свеукупне језичке залихе” (Грицкат 1988б: 27), али је њено ексцерпирање временом у потпуности ослабило.

⁸ Ближе о овом исп. Аранђеловић 1978; Фекете 1993: 34.

дишта о мјесту икавске грађе, како то показује садржај једног писма упућеног Ирени Грицкат,⁹ могла би да се сведу на сљедеће:

а) икавске ријечи које немају своју јекавску или екавску замјену у књижевном језику остају као такве;

б) ако ли имају или могу да имају замјену, ваља их унијети (без навођења примјера) и упутити на екавске форме (гдје се наводе и примјери за ријечи посвједочене у икавској форми);

в) највећи број ових упућеница узети из Вуковог *Рјечника*.

Колико су Белићеви ставови у погледу лексема с икавским рефлексима били чврсти и здрави у почетној фази израде *Речника САНУ*, показују и његови савремени томови: однос према њима до данас суштински се није мијењао.

В. Критички осврт на дотадашње огледне свеске

Дугогодишњи период прикупљања лексичке грађе (који се с краја XIX протегло на прву половину XX вијека) изњедрио је неслућено обиман фонд ријечи прибраних из различитих извора. Такав фонд (због свога обима и сложености, унеколико и због притиска културне јавности да се какав пресјек, какав концепт израде изнесе на видело), у облику огледних свезака мањег обима презентован је у три маха прије појаве 1. тома *Речника САНУ*. Приступ грађи и концепти обраде мијењали су се и колебали између два свјетска рата. И Белићева лексикографска гледишта у дугогодишњем периоду бављења лексикографском праксом нису била увијек иста. У вези са тим И. Грицкат наводи: „Из сачуваних докумената сазнајемо да су се раније Белићеве идеје кретале око тога да уз лексичке јединице не треба давати подробније семантичке анализе” (Грицкат 1993: 10). Па ипак, концепт подробне презентације значења и њихових нијанси

⁹ То писмо је, како наводи Е. Фекете, Александар Белић упутио Ирени Грицкат 17. августа 1955. године. Уз прилично прецизно изнесен план о уносу икавизама, Белић моли најближе сараднике (Ирену Грицкат и Николу Половину) да изложена гледишта о икавизмима стилизују (како би се наша у Белићевом *Уводу* пред 1. томом *Речника САНУ*). У писму Белић наводи и ово: „Ја вам нећу износити све аргументе за уношење икавизама, али је поуздано да су два најглавнија: 1) Народ заиста тако говори, па и у речнику ‘српскохрватског’ језика треба то рећи. 2) Има примера у нашем речнику с икавизмама, па их треба објаснити, а објасниће се упућивањем икавских облика као одредница на књижевне облике” (преузето из Фекете 1993: 34).

наметнуо се већ у 1. књизи *Речника САНУ*, чији је главни уредник био академик Александар Белић.

Раније помињана огледна издања, оно Иванићево из 1913. год. (ОС 1913) и оно колективно из 1944. год. (ОС 1944, данас упрошћено и популарно именовано као Бошковићево), могли смо да посматрамо као основ из чијег је критичког сагледавања углавном проистекао добар дио Белићевих лексикографских схватања и становишта.

За прву огледну свеску, а њу је 1913. године израдио Момчило Иванић (секретар Лексикографског одсека), те је упутио на оцјену „академицима и стручњацима”, Белић крајње уопштено наводи како је њен аутор „слабо [...] одговорио захтевима доброг уредника овога речника” (Белић 1926: 119). Сматрајући како основица на којој почива уређивачки концепт савременог описног рјечника српског језика мора да проистиче из саме „природе нашег књижевног језика”, такво гледиште он каткад потанко образлаже из различитих аспеката. Нпр. Белић одбацује Иванићева тумачења појединих ријечи давана „у белешкама” на латинском, немачком или француском језику, сматрајући их невешто датим и неприкладним (Белић 1959: XI). Иванић је — наводио је Белић (1926: 115) — устрајавао само на семантици: „у своме , Огледу’ показао [је] интересовање једино за семазиолошку страну речи”, запоставио је фразеологију, запоставио и синтаксичку страну, које би морао да да сваки описни рјечник.¹⁰ Не задржавајући се на другим појединостима, овдје бисмо жељели да укажемо на оно што представља главну Белићеву осуду овог лексикографског подухвата: из Иванићевог Огледа није извирала јасна концепција описног рјечника савременог језика, „Иванић није довољно дубоко схватио карактер Академијина речника” (Белић 1959:

¹⁰ Белић тако наводи неке слабости при подвлачењу и ексцерпцији ријечи у многим књигама: гдјегдје су подвлачене само обичне ријечи или је биљежење било необично површно. Као примјер наводи неколико дјела, међу њима и приповијетку *Кроз мећаву* Петра Кочића, у којој нпр. није подвучено: *љума* и *граби* уз пут; *најзгоднији* домаћин; *кришили* су се задихани гласови; *громорно* рикао; мал и *имаће*; и паше су му *надали* на конак; *облапорно* срце; да сеире *кришно* и бијело благо итд. (Белић 1926: 116). Уз Кочићеве испуштене примјере Белић указује на пропусте у подвлачењу ријечи и код других писаца (Војислава Јовановића, Слободана Јовановића, Иве Андрића), те поглед на природу *Речника САНУ* и његову грађу уопштава на сљедећи начин: „Природа овога речника мора одговарати његову материалу и његовој намени. То је речник савременог књижевног и народног језика нашег. У њему мора бити обрађена семазиолошка и синтаксичка страна речи: њихова значења и њихова употреба у реченици. И једно и друго мора бити утврђено добро пробраним примерима” (Белић 1926: 123).

XI). Упростијено речено, Иванићев оглед — како је то сматрао Александар Белић — био је „недовољан” да се на основу њега суди о величини Академијиног рјечника.

Битно другачије мишљење Белић је имао о другом огледу, о огледној свесци из 1944. године (ОС 1944). Иако је на изради ове свеске радио већи број сарадника (међу њима Исидора Секулић, Сима Пандуровић, Јован Вуковић, Кирил Тарановски и др.), др Радосав Бошковић „на својим плећима поднео [је] највећи део рада” (Белић 1959: XIX), бавећи се свим „секторима” израде овога огледа. Највећим Бошковићевим доприносом М. Радовић-Тешић сматра израду трију најважнијих тачака њенога увода, тј. тачке 1—3 (Радовић Тешић 2009: 187). Садржај ових тачака управо је оно што спаја (или бар доводи у снажну идејну везу) Белићева и Бошковићева лексикографска гледишта.¹¹

Прихватајући готово у потпуности Бошковићева лексикографска гледишта (изложена у назначеним тачкама увода), А. Белић као најбитније одлике овог огледа наводи:

а) научну и стручну вриједност: „Она представља озбиљан труд далеко изнад Огледа М. Иванића” (Белић 1959: XIX);

б) њену лингвистичку концепцију (у погледу одбира грађе, одређивања и презентације значења, граматичке перспективе, стилистичке перспективе, опште примјене критеријума за поједине граматичке категорије и др.);

в) општејезички (а не естетски) избор ријечи и примјера који слиједе као њихова потврда: „Много штошта од овог правилно ће се разумети ако речем одмах да су речи и примери у којима се оне налазе одређиване према њиховој општејезичкој вредности, а по естетској тек на другом месту” (Белић 1959: XX);

г) језички (а не енциклопедијски) опис лексичких јединица.

Белићеве ситније замјерке (а и њих је било), никако не подривају темељну стручну и научну вриједност ове огледне свеске. Оно што се унеколико није уклапало у Белићева лексикографска гледишта (која је

¹¹ Уочавајући блискост Белићевих и Бошковићевих идеја и замисли о концепцији и садржинској страни данашњег *Речника САНУ*, Егон Фекете тврди: „Темељне одреднице садашње физиономије Речника утврђују се, у ствари, другом огледном свеском [...], уводним текстовима Р. Бошковића, Ј. Вуковића и К. Тарановског”. И даље, а за разлику од Новаковићеве концепције: „у белићевско-бошковићевским идејама преовладава лингвистичка концепција” (Фекете 1993: 32).

као главни уредник изложио у Уводу пред 1. томом *Речника српскохрватског књижевног и народног језика*) своди се на то да је „мало померен центар овога Речника”, или на индивидуалност у употреби лексике код писаца и садржинску страну Бошковићевог појма *стилистичка атмосфера наше језичке данашњице* (Белић 1959: XIX).

Трећа огледна свеска штампана као рукопис, *Огледна свеска Речника српскохрватског књижевног језика* (ОС 1953), иако садржи предговор с потписом А. Белића, није толико битна за развој лексикографске мисли код нас. То је колективно дјело невеликог обима намијењено за унутрашњу употребу (у чијој је изради највећи труд поднио Милош Московљевић), осмишљено у првом реду да даје техничко-методолошка упутства обрађивачима при обради својих лексикографских рукописа.¹² Она као да је имала за циљ саму примјену теоријских и методолошких поставки у обради обимне и сложене лексичке грађе српског (српскохрватског) језика, поставки које ће тек да јачају и сазријевају (дјелимице да се и мијењају) у првим томовима *Речника САНУ*.

Своја лексикографска гледишта Александар Белић је градио поступно. Сасвим уопштено речено, Белићеви погледи на савремену српску лексикографију плод су његовог свестраног познавања европских културно-језичких струјања крајем XIX и почетком XX вијека, његове свеколике лингвистичке дјелатности (историјске, дијалектолошке, стандардолошке итд.), дугогодишње тијесне везе са савременом лексичком грађом нашега језика, плод уредничке дјелатности при изради 1. књиге *Речника САНУ*,¹³ те критичког односа према огледним издањима описног рјечника српског језика предузиманим у првој половини XX вијека.

ЛИТЕРАТУРА

Аранђеловић 1978: Бранислава Аранђеловић-Живковић, „Тридесет година рада Института за српскохрватски језик”, *Наш језик*, XXII/3–4, 150–161.

Белић 1926: Александар Белић, *Српски речник књижевног и народног језика*, Белићева оставштина, Архив Српске академије наука, Београд, 1–126.

¹² Опширније податке о овој огледној свесци даје Фекете 1993: 31.

¹³ Исп. нпр. гледиште о акцентима неких ријечи који у живом говору појединих крајева одступају од Вук-Даничићевог система, или Белићево гледање на акценат страних ријечи (Белић 1959: XXVI–XXVII). Опширније о овим акценатским питањима и даљој лексикографској пракси в. Марковић 1976: 306–308.

- Белић 1959:** Александар Белић, Увод (у 1. том Речника САНУ), *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, књ. 1, Институт за српскохрватски језик, Београд, VII–XXVI.
- Белић 2000:** Александар Белић, *О различитим питањима савременог језика*, Изабрана дела Александра Белића, том 13, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Грицкат 1988а:** Ирена Грицкат-Радуловић, „Проблеми описне лексикографије”, *Глас САНУ*, књ. СССLIИ (Одељење језика и књижевности, књ. 13), Београд, 7–13.
- Грицкат 1988б:** Ирена Грицкат-Радуловић, „Речник Српске академије наука и уметности — почеци, лик, перспективе”, *Глас САНУ*, књ. СССLIИ (Одељење језика и књижевности, књ. 13), Београд, 25–39.
- Грицкат 1993:** Ирена Грицкат-Радуловић, „Стогодишњица лексикографског рада при Српској академији наука и уметности”, *Сто година лексикографског рада у САНУ*, Београд: САНУ, 5–13.
- Јовић 1976:** Душан Јовић, „Александар Белић и модерна лингвистика његова времена”, у: *Зборник радова о Александру Белићу* (ур. М. Стевановић), Београд: САНУ, 181–203.
- Маретић 1914:** Томо Марећ, *Rječnik Srpske akademije, Ljetopis JAZU*, sv. XXVIII, 120–128.
- Марковић 1976:** Светозар Марковић, „Став Александра Белића у вези с акцентом страних ријечи у Речнику САНУ”, у: *Зборник радова о Александру Белићу* (ур. М. Стевановић), Београд: САНУ, 305–309.
- Новаковић 1888:** Стојан Новаковић, „Српска краљевска академија и неговање језика српског (Посланица Академији наука философских)”, *Глас Српске краљевске академије*, св. X.
- Новаковић 1878:** „Glasovi o Ogledu rječnika: Pismo Stojana Novakovića predsjedniku”, *Rad JAZU*, sv. XLV, Zagreb, 165—213.
- ОС 1913:** Момчило Иванић, *Српски речник књижевног и народног језика* (огледно издање бр. 1), рукопис по материјалу Лексикографског одсека Српске краљевске академије, Београд.
- ОС 1944:** Радосав Бошковић, Кирил Тарановски, Јован Вуковић, Сима Пандуровић, Исидора Секулић и др., *Речник српског књижевног и народног језика* (огледна свеска), Београд: Државна штампарија.
- ОС 1953:** *Огледна свеска Речника српскохрватског књижевног језика по грађи Српске академије наука* (група аутора, предговор А. Белић), Београд (штампано као рукопис).
- Пешикан 1978:** Митар Пешикан, „Десет томова Речника САНУ”, *Наш језик*, XXIII/ 3-4, 87–92.

Радовић Тешић 2009: Милица Радовић-Тешић, *С речима и речником*, Београд: Учитељски факултет Универзитета у Београду.

Фекете 1993: Егон Фекете, „О Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ”, у: *Сто година лексикографског рада у САНУ*, Београд: САНУ, 21–49.

Neđo Jošić

Belić's Lexicographic Views and the SANU Dictionary

Summary

Although they originated and developed in a circle of predecessors and immediate collaborators, Belić's lexicographic views bear their author's personal stamp. They are dedicated to the most relevant theoretical, methodological and fundamental issues of the compilation of a large descriptive dictionary of the Serbian (Serbo-Croatian) language: the corpus, word selection, their accents and paradigms, semantic presentation of entries, etc. Belić's lexicographic thought is a fruit of his personal survey and study of the contemporary lexical material of the Serbian (Serbo-Croatian) language or a fruit of his critical stance towards Novaković's *Epistle*, Ivanić's conception and Bošković's lexicographic ideas expressed individually in the preliminary editions of the Academy dictionary. The works *The Serbian Dictionary of the Standard and Vernacular Language* (1926) and *The Introduction* (included in Volume I of *The Dictionary of the Serbo-Croatian Standard and Vernacular Language*), round off Belić's linguistic thought and form the pinnacle of his lexicographic views.